

officials) dated May 7, 2002, No. 8-рп/2002]. Verkhovna Rada Ukrayiny: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v008p710-02#Text>. [in Ukrainian].

5. Novikov, V., Borovikova, V. (2018). Pro mekhanizm realizatsiyi prav i svobod lyudyny [On the mechanism of realization of human rights and freedoms]. *Naukovyy visnyk L'vivs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 3. S. 45–56. [in Ukrainian].

6. Tarakhovych, T. (2010). Mekhanizm diyi prava, mekhanizm pravovoho rehulyuvannya, mekhanizm realizatsiyi prava: osoblyvosti vzayemodiyi [The mechanism of law, the mechanism of legal regulation, the mechanism of implementation of law: peculiarities of interaction]. *Derzhava i pravo*. Vyp. 50. S. 12–18. [in Ukrainian].

7. Ol'kina, O. (2017). Ponyattya ta mekhanizm realizatsiyi prava osoby na zakhyst ta pravovu dopomohu [The concept and mechanism of realization of a person's right to protection and legal assistance]. *Aktual'ni problemy derzhavy i prava*. Vyp. 67. S. 242–248. [in Ukrainian].

8. Kryvyts'kyu, YU. (2009). Mekhanizm rehulyuvannya v suchasniy teoriiy prava [Mechanism of regulation in the modern theory of law]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. № 4. S. 74–79. [in Ukrainian].

9. Kurakin, O. (2015). Struktura mekhanizmu pravovoho rehulyuvannya [The structure of the mechanism of legal regulation]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho Natsional'noho universytetu: seriya: Pravo*. T.1. Vyp. 35, ch. 2. S. 46–49. [in Ukrainian].

10. Dzharfarova, O.V. (2016). Dozvil'na diyal'nist' orhaniv publichnoyi administratsiyi v Ukrayini: pytannya teoriiy ta praktyky [Voluntary activity of public administration bodies in Ukraine: issues of theory and practice] : monohr. Kharkiv : Dysa plyus. 688 s. URL : <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7754>. [in Ukrainian].

11. Chuyko, Z. (2006) Konstytutsiyno-pravovyy mekhanizm zabezpechennya natsional'noyi bezpeky Ukrayiny [Constitutional and legal mechanism of ensuring national security of Ukraine]. *Byuleten' Ministerstva yustytisyi Ukrayiny*. № 8. S. 81–89. [in Ukrainian].

12. Demkiv, R. (2015). Pravove rehulyuvannya yak yurydychne yavlyshche: okremi aspekty rozuminnya [Legal regulation as a legal phenomenon: separate aspects of understanding]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu: seriya pravo*. Vypusk 34. Tom 1. S. 19–22. [in Ukrainian].

13. Rishennya Konstytutsiynoho Sudu Ukrayiny u spravi za konstytutsiynym podanyam Verkhovnoho Sudu Ukrayiny shchodo vidpovidnosti Konstytutsiyi Ukrayiny (konstytutsiynosti) polozhen' Zakonu Ukrayiny «Pro vnesennya zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrayiny shchodo pidvidomchosti sprav, pov'yazanykh iz sotsial'nymy vyplatamy» [Decision of the Constitutional Court of Ukraine in a case based on a constitutional submission of the Supreme Court of Ukraine regarding the conformity of the Constitution of Ukraine (constitutionality) with the provisions of the Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding Subdepartmentalization of Cases Related to Social Payments]. Rishennya Konstytutsiynoho sudu Ukrayiny vid 09.09.2010 № 19-рп/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v019p710-10#Text>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 23.10.2020

УДК 342.9

Черкаський Руслан Анатолійович,
кандидат наук з державного управління
<https://orcid.org/0000-0003-1206-7774>

ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Відмічено, що категорія статусу є об'єктивним показником стану та місця, яке індивід займає в соціумі та яке визначається освітою, сферою праці, етносом, матеріальним положенням та іншими чинниками, які мають власне значення для населення кожної окремої держави. Проте, статус притаманний не тільки фізичним, але й юридичним особам, особливо органам державної влади для котрих ця категорія виступає і характеристикою, і фактором, який встановлює поле відповідної діяльності публічної структури.

Акцентовано увагу на тому, що правовий статус, як і соціальний, характеризує місце певного суб'єкта, проте, не в соціумі загалом, а у національній правовій системі. Тобто, це набір юридичних характеристик, які визначають особливості взаємодії суб'єкта із правовою реальністю та специфіку вступу у суспільно-правові відносини з іншими юридичними особами. При цьому, варто провести паралель між соціальним та правовими статусами. Багато науковців вказують про тісний взаємозв'язок даних категорій, як частини та цілого, однак, це є помилкою. Правовий статус має схожу структуру та загальне призначення, тобто, дані категорії володіють спільною ідейною сутністю, але застосовуються цілком у різних сферах.

Констатовано, що адміністративно-правовий статус Державної митної служби України слід тлумачити як визначений нормами чинного законодавства перелік елементів, які характеризують місце даного центрального органу

виконавчої влади у системі інших органів державної влади. Саме адміністративно-правовий статус визначає місце та роль Держмитслужби у певних адміністративних правовідносинах, а також встановлює рівень адміністративної влади відомства та масив можливих до використання в роботі механізмів та інструментів владно-управлінського впливу.

Ключові слова: статус, правовий статус, адміністративно-правовий статус, Державна митна служба.

Cherkass'kyi R. CONCEPT OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS OF THE STATE CUSTOMS SERVICE OF UKRAINE

It is noted that the category of status is an objective indicator of the status and place that an individual occupies in society and is determined by education, field of work, ethnicity, financial status and other factors that are important for the population of each state. However, the status is inherent not only to individuals but also to legal entities, especially public authorities for which this category is both a characteristic and a factor that determines the field of relevant activities of the public structure.

Emphasis is placed on the fact that legal status, like social status, characterizes the place of a certain subject, however, not in society as a whole, but in the national legal system. That is, it is a set of legal characteristics that determine the features of the subject's interaction with the legal reality and the specifics of entering into public relations with other legal entities and individuals. At the same time, it is necessary to draw a parallel between social and legal statuses. Many scholars point to the close relationship between these categories as part and whole, but this is a mistake. Legal status has a similar structure and general purpose, that is, these categories have a common ideological essence, but are used in completely different areas.

It is stated that the administrative and legal status of the State Customs Service of Ukraine should be interpreted as a list of elements defined by current legislation, which characterize the place of this central executive body in the system of other public authorities. It is the administrative and legal status that determines the place and role of the State Customs Service in certain administrative legal relations, as well as establishes the level of administrative power of the department and the array of possible mechanisms and tools of government influence.

Key words: status, legal status, administrative and legal status, State Customs Service.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації світової економіки та посилення взаємозалежності країн різко зростає значення митної справи та митної політики загалом. Ефективна митна справа та раціонально організовані митні служби сприяють використанню переваг глобалізації (стимулюють зростання зовнішньої торгівлі країни, поліпшення структури її товарообігу й підвищення конкурентоспроможності експортної продукції). Успішне функціонування митниць, вдало побудована організаційна структура установи дають змогу мінімізувати деякі негативні аспекти глобалізації, включаючи розширення сфери різного роду шахрайства та криміналізації на світових товарних і фінансових ринках.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Характеристика адміністративно-правового статусу Державної митної служби неодноразово ставала предметом наукових пошуків різних фахівців, зокрема їй приділяли увагу: О.О. Бригінець, Т.І. Білоус-Осінь, В.О. Гацелюк, Н.В. Лебідь, О.П. Сікорський та багато інших. Втім, незважаючи на чималу кількість наукових здобутків, в юридичній літературі спірним залишається питання щодо поняття адміністративно-правового статусу Державної митної служби України.

Метою статті є надати визначення адміністративно-правового статусу Державної митної служби України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Етимологія слова «статус» говорить, що це положення, стан, становище; стан особи; стан в рамках соціальних відносин; положення відповідно до якихось визначених правил тощо [1; 2; 3]. В сучасних розуміннях, зокрема, на думку О.А. Суботи, Т.А. Христюка та В.В. Вербеця: «Соціальний статус – це положення соціального суб'єкта в суспільстві, що передбачає для нього певні специфічні права і обов'язки, правила поведінки. Таким чином, соціальний статус визначає становище індивіда або соціальної групи стосовно інших індивідів і груп, яке визначається за соціально значущими для даної соціальної системи критеріями (економічними, політичними, соціально-правовими, професійно-кваліфікаційними тощо)» [4; 5, с.19]. А.М. Михненко та Е.М. Макаренко розуміють соціальний статус як сукупність прав, привілеїв, моральних норм і обов'язків індивіда або соціальної групи, пов'язану з виконанням первинної соціальної ролі, яка виявляється у формі поведінки, очікуваної відповідно до становища у суспільстві. Дослідники підкреслюють, що розробка і використання поняття соціального статусу робить можливим краще розуміння життєвого шляху людини і соціальної структури суспільства, сприяє ефективності соціального управління, виховних та освітніх процесів [6, с.675]. М.В. Примуш трактує статус, як становище індивіда (або групи людей) у системі соціальних зв'язків і відносин, що обумовлюється її приналежністю до певної соціальної спільноти та визначає сукупність її прав та обов'язків. Він (соціальний статус) відображає усвідомлення особистістю своєї належності до певної спільноти, інтереси і цінності якої людина розцінює як свої власні та прагне реалізувати їх у своїй діяльності. Крім цього вчений наголошує: «Важливо розуміти, що люди, які об'єктивно за своїм походженням або належністю є членами однієї спільноти, можуть ототожнювати себе з іншою, свідомо відстоювати її інтереси. Самосвідомість людини як суб'єктивний чинник формування її соціальної позиції, як правило, відбиває складну сукупність соціальних зв'язків і відносин, складність соціальної структури суспільства. Відповідно до пануючої у суспільстві системи цінностей, суспільна свідомість порівнює окремі соціальні групи, належних до них людей за статусними ознаками та вибудовує їх ієрархію. Співвідносна оцінка, яку дає суспільство статусу особи або соціальної групи, називається соціальним престижем. Соціальний престиж тісно пов'язаний у суспільній свідомості із престижем професії. Останній є відображенням у суспільній свідомості відносної цінності різних видів діяльності, професій з огляду на відповідні їм рівень оплати, складність праці, рівень

відповідальності виконавця, необхідний рівень фахової освіти» [7].

Тож, категорія статусу є об'єктивним показником стану та місця, яке індивід займає в соціумі, які визначаються освітою, сферою праці, етносом, матеріальним положенням та іншими чинниками, які мають власне значення для населення кожної окремої держави. Проте, статус притаманний не тільки фізичним, але й юридичним особам, особливо органам державної влади для котрих ця категорія виступає і характеристикою, і фактором, який встановлює поле відповідної діяльності публічної структури. В даних координатах статус приймає адміністративно-правове значення та відноситься у тому числі до Державної митної служби.

Відзначити варто те, що адміністративно-правовий статус змістовно походить від загальноюридичної категорії правового статусу, з приводу сутності якої існує декілька наукових підходів. Наприклад, Б.М. Ринажевський вказує, що це регламентоване нормами права існуюче становище суб'єкта в певній системі, яке залежить від структури, прав, завдань і відповідальності [8, с.26]. За визначенням Н.В. Ортинської та М.М. Марченко правовий статус виступає складовою частиною системи прав, існує як відносно самостійний регулятор суспільних відносин. Правовий статус відображає реальний рівень демократії, захищеність прав та свобод людини, відносини між особою та публічно-правовими органами та рівень захищеності людини у суспільстві. Таким чином, категорія «правовий статус» не є чимось постійним, статичним. Навпаки, її зміст є динамічним, він змінюється разом із розвитком реальних суспільних відносин і зі зміною обстановки в суспільстві [9, с.267]. У.І. Ляхович доводить, що правовий статус варто розглядати як комплексну правову категорію, за допомогою якої визначається правове становище у суспільстві та державі будь-яких учасників правовідносин, забезпечується реалізація та захист їх прав, свобод та законних інтересів [10, с.2]. М.В. Вітрук визначає: «Правовий статус – це соціально припустимі та необхідні можливості, потенції особи не просто як індивіда, а як громадянина держави. Вони гарантовані авторитетом держави, всією його силою» [11, с.8]. Підтримуючи вказану точку зору, О.В. Белькова зауважує наступне: «Категорію правового статусу слід розглядати через призму правовідносин, в яких бере участь особа, адже лише під час виконання певних дій по реалізації наданих їй можливостей, особа реалізує свій статус як суб'єкта правовідносин. Наділення учасників правовідносин певними можливостями, таким чином, виступає одним з етапів механізму правового регулювання. Також, думаємо, що в термін «можливості» слід включати як можливості виконати власні дії, так і можливості вимагати від інших суб'єктів виконання певних дій, тобто це поняття охоплює як права, так і обов'язки учасників правовідносин. Виходячи з цього, вважаємо, що правовий статус - це система соціально припустимих, нормативно закріплених та гарантованих авторитетом держави можливостей особи як суб'єкта правовідносин» [12, с.11–12]. В.С. Нерсесянцем правовий статус витлумачується наступним чином: «Одна з найважливіших політико-юридичних категорій, яка нерозривно пов'язана з соціальною структурою суспільства, рівнем демократії, станом законності та являє собою систему юридичним можливостей, що законодавчо закріплюються державами в конституціях, міжнародно-правових актах про права людини та інших нормативно-юридичних актах» [13, с.225]. В.М. Корельський визначає правовий статус як багатоаспектну категорію, яка: по-перше, має загальний, універсальний характер, включає статуси різних суб'єктів правовідносин - держави, суспільства, особи тощо; по-друге, відбиває індивідуальні особливості суб'єктів і реальне становище їх у системі багатоманітних суспільних відносин; по-третє, не може бути реалізований без обов'язків, що кореспондуються правом, без юридичної відповідальності, у необхідних випадках - без правових гарантій; по-четверте, визначає права та обов'язки суб'єктів у системному вигляді, що дає змогу порівнювати статуси різних суб'єктів для відкриття нових шляхів їх вдосконалення [14; 15].

Відповідно до іншої групи підходів до визначення поняття правовий статус є лише комплексом відповідних факторів. Наприклад, Ю.П. Єременко дає наступну дефініцію правового статусу, виходячи з його структури: «Правовий статус – це юридичний вираз соціальної свободи особистості у вигляді системи прав та обов'язків» [16]. О.Ф. Скакун доводить, правовий статус особистості у системі закріплених в нормативно-правових актах і гарантованих державою прав, свобод, обов'язків, відповідальності, відповідно до яких індивід як суб'єкт права координує свою поведінку в суспільстві. На її думку, структура правового статусу особистості може бути подана у вигляді наступних елементів: правосуб'єктність, права, свободи, обов'язки, відповідальність [17, с.409]. М.М. Рассолов розуміє під правовим статусом сукупність прав і свобод, обов'язків та відповідальності особистості, що встановлюють її правове становище в суспільстві. Наводячи приклад категорії вчений вказує: «Державний службовець, суддя, військовослужбовець, студент, шановний громадянин – усе це правові статуси, котрі визначають правове становище конкретних осіб та характеризуються певним набором прав і свобод» [18, с.217]. О.В. Зайчук та Н.М. Оніщенко трактують правовий статус, як систему законодавчо встановлених та гарантованих державою прав, свобод, законних інтересів та обов'язків суб'єкта суспільних відносин. До характерних ознак правового статусу вчені відносять: універсальність (він поширюється на всіх суб'єктів); індивідуальність (він відображає індивідуальні особливості людини та її реальне становище у суспільних відносинах); взаємозв'язок із іншими компонентами та системність [19, с.366].

Отже, правовий статус, як і соціальний, характеризує місце певного суб'єкта, проте, не в соціумі загалом, а у національній правовій системі. Тобто, це набір юридичних характеристик, які визначають особливості взаємодії суб'єкта із правовою реальністю та специфіку вступу у суспільно-правові відносини з

іншими юридичними та фізичними особами. При цьому, варто провести паралель між соціальним та правовими статусами. Багато науковців вказують про тісний взаємозв'язок даних категорій, як частини та цілого, однак, це є помилкою. Правовий статус має схожу структуру та загальне призначення, тобто, дані категорії володіють спільною ідейною сутністю, але застосовуються цілком у різних сферах.

В свою чергу, не менш детально вченими аналізується поняття та структура адміністративно-правового статусу. За тлумаченням О.А. Гусар, С.М. Серьогіна, І.В. Шпекторенко та Н.А. Липовської адміністративно-правовий статус є невід'ємною й обов'язковою складовою характеристики фізичних і юридичних осіб, інших колективних суб'єктів, у якому відображається їх правова природа і правове становище у конкретних правовідносинах. Одним з таких суб'єктів є персонал державного управління [20, с.31]. Т.О. Тихомирова зауважує про те, що адміністративно-правовий статус - це сукупність прав, обов'язків та гарантій їх реалізації, закріплених у нормах адміністративного права. В основі адміністративно-правового статусу лежить адміністративна правосуб'єктність. Автор наголошує, що кожен суб'єкт адміністративного права має свій варіант притаманного йому адміністративно-правового статусу [21]. Наводячи комплексну характеристику адміністративно-правового статусу О.М. Круглов констатує, що адміністративно-правовий статус – це правове становище фізичної або юридичної особи, в свою чергу правовий статус індивіда – одна з найважливіших політико-юридичних категорій, яка нерозривно пов'язана з соціальною структурою суспільства, рівнем демократії, станом законності. Адміністративно-правовий статус особистості складає важливу та органічну частину загального правового статусу, встановленого Конституцією України, та іншим законодавством України. В адміністративно-правовому статусі в узагальненому вигляді конкретизуються різноманітні права, обов'язки, гарантії з урахуванням галузевої правоздатності. Держава, визнаючи громадянина суб'єктом адміністративного права, визначає його правовий статус. Адміністративно-правове положення особистості характеризується перш за все об'ємом і характером адміністративної правосуб'єктності, яку утворюють адміністративна правоздатність та дієздатність. Під адміністративною правоздатністю розуміється, передбачена законом, фактична можливість бути суб'єктом адміністративного права, мати права та обов'язки адміністративно-правового характеру. Вона настає з моменту народження громадянина. Адміністративна правоздатність фізичної особи не може бути відчужена або передана. Її об'єм визначається лише законом. Для окремих громадян вона може бути тимчасово обмежена у випадках та в порядку, визначеному законодавством [22, с.31].

Не менш цікавою є наукова думка В.І. Фелик з приводу змісту адміністративно-правового статусу, що визначається, як комплексна правова категорія, котра відображає становище певного суб'єкта в системі правовідносин. Крім того, вчений виділяє дві складові або ж рівня зазначеного статусу. Зокрема, законодавчий на якому відбувається закріплення статусу через визначення мети та завдань діяльності відповідного суб'єкта, його права та обов'язки та інші елементи адміністративно-правового статусу. Другий, практичний рівень передбачає реалізацію адміністративно-правового статусу крізь здійснення відповідним суб'єктом своїх повноважень [23, с.114].

Таким чином, проведений аналіз дав можливість зробити висновки з приводу сутності адміністративно-правового статусу в цілому, а також адміністративно-правового статусу Державної митної служби зокрема:

- по-перше, як і статус правового характеру, адміністративно-правовий вказує на місце та роль відповідного суб'єкта у суспільно-правових відносинах конкретного типу – адміністративних. У науковій літературі з адміністративного права останні розкриваються, таким чином: «Адміністративно-правові відносини – це суспільні відносини у сфері державного управління, учасники яких виступають носіями прав і обов'язків, урегульованих нормами адміністративного права. Як правило, вони, маючи ознаки, притаманні всім правовідносинам, разом з тим відрізняються від них принциповими особливостями, що відображають специфіку виконавчо-розпорядчої діяльності, а саме: вони являють собою юридичну форму управлінських відносин і мають організаційний характер, що зумовлено організуючою сутністю державного управління; вони виникають у сфері виконавчо-розпорядчої діяльності» [24];

- по-друге, адміністративно-правовий статус визначає ступінь влади суб'єкта та його залученість у процес виконання державних функцій. Як пише А.А. Алексєєв, державна влада – це концентроване вираження волі й сили держави, яке реалізується державними органами та установами й забезпечує стабільність і порядок у суспільстві, захищає громадян від внутрішніх та зовнішніх посягань у спосіб застосування певних методів (зокрема, державного примусу і військової сили) [25, с.135]. Тобто, адміністративно-правовий статус консолідує в собі показники суб'єкта адміністративних відносин, які визначають ступінь його впливу на інших суб'єктів; наявність правомочностей застосовувати державний примус та глибину такого примусу; перелік, кількість та соціальну важливість функцій, покладених на суб'єкта для реалізації;

- по-третє, можливість суб'єкта, який володіє адміністративно-правовим статусом, використовувати спеціальний набір повноважень пов'язаних із функціями держави та державним примусом, також визначає особливі, більш суворі засади юридичної відповідальності;

- по-четверте, адміністративно-правовий статус надає суб'єкту можливість користуватись багатьма опціями системи державної влади, у тому числі спеціальними механізмами та інструментами впливу, в зв'язку з чим структура такого статусу сягає значно ширше прав та обов'язків.

Висновок. Тож, проведене наукове дослідження дає змогу констатувати, що адміністративно-правовий статус Державної митної служби України слід тлумачити як визначений нормами чинного законодавства перелік елементів, які характеризують місце даного центрального органу виконавчої влади у системі інших органів державної влади. Саме адміністративно-правовий статус визначає місце та роль Держмитслужби у певних адміністративних правовідносинах, а також встановлює рівень адміністративної влади відомства та масив можливих до використання в роботі механізмів та інструментів владно-управлінського впливу. Варто відзначити, що адміністративно-правовий статус вказаного центрального органу виконавчої влади є складним за своєю структурою та змістом, що в свою чергу обумовлює необхідність проведення наукових досліджень, присвячених аналізу його структури.

СПИСОК БІБЛОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ:

1. Білодід І.К. Словник української мови: в 11 томах. Том 9, 1978. 671 с.
2. Малый академический словарь. М.: Институт русского языка Академии наук СССР Евгеньева А. П. 1957. 1984 с.
3. Чудинов А.Н. Словарь иностранных слова вошедших в состав русского языка. В.И. Губинский. 1894. 989 с.
4. Вербець В.В. Соціологія: навчальний посібник / В.В. Вербець, О.А. Субот, Т.А. Христюк. К.: КОНДОР. 2009. 55 с.
5. Литвин І.І. Сутність поняття правового статусу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. С.18–21.
6. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та інші. К.: НАДУ. 2010. 820 с.
7. Примуш М.В. Загальна соціологія: навчальний посібник. К. : Професіонал, 2004. 590 с.
8. Ринажевський Б.М. Адміністративно-правове регулювання діяльності військової служби правопорядку у Збройних Силах України: дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ. 2010. 339 с.
9. Общая теория государства и права / отв.ред. М. Н. Марченко. М.: Зерцало, 2000. 416 с
10. Ляхович У. І. Організаційно-правове забезпечення реалізації адміністративно-правового статусу державного службовця: дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. К., 2008. 198 с.
11. Витрук Н.В. Правовой статус личности в СССР. М., 1985. 176 с.
12. Белькова О.В. Правовой статус свидетеля в кримінальному процесі України: дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ. 2005. 223 с.
13. Нерсесянц В.С. Проблемы общей теории права и государства: учебник для вузов. М.: Норма. 2004. 832 с.
14. Колодій А. Права, свободи і обов'язки громадян в Україні: підручник. Київ: Правова єдність. 2008. 129 с.
15. Панчишин А. Поняття, ознаки та структура категорії «правовий статус». *Часопис Київського університету права*. 2010. С.95–98.
16. Еременко Ю. П. Предмет российского конституционного права / Ю. П. Еременко. Ростов н/Д, 1996. 50 с.
17. Скакун О.Ф. Теория государства и права: Учебник. Харьков: Консум; Университет внутренних дел, 2000. 704 с.
18. Теория государства и права: Учебник для вузов / Под ред. М.М. Рассолова, В.О. Лучина, Б.С. Эбзеева. М.: ЮНИТИ ДАНА, Закон и право, 2001. 640 с.
19. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко. К.: Юрінком Інтер, 2008. 688 с.
20. Сучасні технології роботи з персоналом : наук. розробка / авт. кол. : С. М. Серьогін, І. В. Шпекторенко, Н. А. Липовська та ін. К. : НАДУ, 2010. 48 с.
21. Тихомирова Т.О. Реалізація державної політики охорони здоров'я в системі МВС України: адміністративно-правовий аспект: дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Київ: Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». 2010. 278 с.
22. Круглов О.М. Доказування і докази у справах про адміністративні правопорушення посадових осіб: дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Харків: Запорізький юридичний інституту МВС України. 2003. 222 с.
23. Фелик В.І. Адміністративно-правове забезпечення профілактичної діяльності Національної поліції України: дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ. 2017. 479 с.
24. Алфьоров С.М., Ващенко С.В., Долгополова М.М., Купін А.П. Адміністративне право. Загальна частина. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 216 с.
25. Теория государства и права: [учеб. для вузов] / под. ред. проф. В.М. Корельского и проф. В.Д.Перевалова. [2-е изд., изм. и допол.]. М.: Изд-во «Норма» (Издат. группа НОРМА-ИНФРА-М), 2002. 616 с.

REFERENCES:

1. Bilodid, I.K. (1978). Slovnyk ukraïnskoi movy: v 11 tomakh. [Dictionary of the Ukrainian language: in 11 volumes]. Tom 9. 671. [in Ukrainian].
2. Evgeneva, A. P. (1957). Malyy akademicheskyy slovar. [Small academic dictionary]. 1984. [in Russian].
3. Chudinov, A.N. & Gubinskiy, V.I. (1894). Slovar inostrannykh slova voshedshih v sostav russkogo yazyka. [Dictionary of foreign words included in the Russian language]. 989. [in Russian].
4. Verbets, V.V., & Subot, O.A., & Khrystiuk, T.A. (2009). Sotsiologiya. [Sociology]. *Navchalnyi posibnyk*. 55. [in Ukrainian].
5. Lytvyn, I.I. (2016). Sutnist poniattia pravovoho statusu. [The essence of understanding the legal status]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. 18–21. [in Ukrainian].
6. Curmin, Yu.P., & Bakumenko, V.D., & Mykhnenko A.M., ta inshi. (2010). Entsyklopedychnyi slovnyk z derzhavnoho upravlinnia. [Encyclopedic Dictionary of State Administration]. 820. [in Ukrainian].
7. Prymush, M.V. (2004). Zahalna sotsiologiya. [Zagalna sociology]. *Navchalnyi posibnyk*. 590. [in Ukrainian].
8. Rynazhevskiy, B.M. (2010). Administratyvno-pravove rehuliuвання diialnosti viiskovoi sluzhby pravoporiadku u Zbroinykh Sylakh Ukrainy. [Administrative and legal regulation of the activity of the military service of law and order in the Defense Forces of Ukraine]. *Dysertatsiia*. 339. [in Ukrainian].
9. Marchenko, M.N. (2000). Obschaya teoriya gosudarstva i prava. [General theory of state and law]. 416. [in Russian].
10. Liakhovych, U. I. (2008). Orhanizatsiino-pravove zabezpechennia realizatsii administratyvno-pravovoho statusu derzhavnoho sluzhbovtzia. [Organizational and legal security for the implementation of the administrative and legal status of the sovereign service]. *dys... kand. yuryd. nauk: spets.* 12.00.07. 198. [in Ukrainian].
11. Vitruk, N.V. (1985). Pravovoy status lichnosti v SSSR. [The legal status of the individual in the USSR]. 176. [in Russian].
12. Belkova, O.V. (2005). Pravovyi status svidka v kryminalnomu protsesi Ukrainy. [Legal status of a witness in the criminal process of Ukraine]. *Dysertatsiia*. 223. [in Ukrainian].
13. Nersesyants, V.S. (2004). Problemy obschey teorii prava i gosudarstva. [Problems of the general theory of law and state]. *Uchebnyk dlya vuzov*. 832. [in Russian].
14. Kolodii, A. (2008). Prava, svobody i oboviazky hromadian v Ukraini. [Rights, freedoms and duties of citizens in Ukraine]. *Pidruchnyk*. 129. [in Ukrainian].
15. Panchyshyn, A. (2010). Poniattia, oznaky ta struktura katehorii «pravovyi status». [Concept, signs and structure of the category "legal status"], *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. 95–98. [in Ukrainian].
16. Eremenko, Yu. P. (1996). Predmet rossiyskogo konstitutsionnogo prava. [The subject of Russian constitutional law]. 50. [in Russian].
17. Skakun, O.F. (2000). Teoriya gosudarstva i prava. [Theory of Government and Rights]. 704. [in Russian].
18. Rassolov, M.M., & Luchin, V.O., & Ebzeev, B.S. (2001). *Teoriya gosudarstva i prava*. [Theory of Government and Rights]. *Uchebnyk dlya vuzov* 640. [in Russian].
19. Zaichuk, O.V., & Onishchenko, N.M. (2008). Teoriia derzhavy i prava. Akademichnyi kurs. [Theory of the state and law. Academic course]. *Pidruchnyk*. 688. [in Ukrainian].
20. Serohin, S.M., & Shpektorenko, I.V., & Lypovska, N.A. ta in. (2010). Suchasni tekhnologii roboty z personalom. [Modern technologies for working with personnel]. *Nauk. rozrobka* 48. [in Ukrainian].
21. Tykhomyrova, T.O. (2010). Realizatsiia derzhavnoi polityky okhorony zdorovia v systemi MVS Ukrainy: administratyvno-pravovyi aspekt. [Implementation of the state health policy in the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine: administrative and legal aspect]. *Dysertatsiia*. 278. [in Ukrainian].
22. Kruhlov, O.M. (2003). Dokazuvannia i dokazy u spravakh pro administratyvni pravoporushennia posadovykh osib. [Proof and evidence in cases of administrative offenses by officials]. *Dysertatsiia*. 222. [in Ukrainian].
23. Felyk, V.I. (2017). Administratyvno-pravove zabezpechennia profilaktychnoi diialnosti Natsionalnoi politsii Ukrainy. [Administrative and legal provision of preventive activities of the National Police of Ukraine]. *Dysertatsiia*. 479. [in Ukrainian].
24. Alforov, S.M., & Vashchenko, S.V., & Dolhopolova, M.M., & Kupin, A.P. (2011). Administratyvne pravo. Zahalna chastyna. [Administrative Law. General part]. *Navch. posib.* 216. [in Ukrainian].
25. Korelskiy, V.M., & Perevalov, V.D. (2002). Teoriya gosudarstva i prava. [Theory of Government and Rights]. *Ucheb. dlya vuzov. 2-e izd., izm. i dopol.* 616. [in Russian].

Стаття надійшла до редакції: 23.10.2020